

Uluslararası Liderlikte Mükemmellik Arayışı Dergisi (ULMAD)

<http://www.lmad.elayayincilik.com/>

Eğitim Sisteminin Kanayan Yarası: Hizmet İçi Eğitim

Bilal Ceylan¹, Bikem Kaygısız², Mehmet Kalaycı³, Nesrin Güloğlu⁴, Saadettin Koyuncu⁵, Murat Sönmez⁶

Öz

Pandemi süreci ile birlikte öğretmenler yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime hızlı bir şekilde geçiş yapmış sonuç olarak da bin bir güçlük karşılı karşıya kalmışlardır. Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinden önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim sürecinde uygulanan eğitimi kolaylaştırıp kolaylaştırmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılında yapılmış olup, araştırmanın çalışma grubunu Mersin İlinde kamu okullarında çalışan 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinden, fenomenoloji deseni kullanılarak toplanmış, veriler katılımcılarla yüz yüze görüşülerek elde edilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından yapılandırılmış görüşme formları hazırlanarak toplanmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin elde edilmesi için katılımcılara "Daha önce almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerin, salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle alakalı size sağladığı kolaylıklar oldu mu? Açıklar mısınız?" sorusu sorulmuştur. Yapılan araştırmada 17 katılımcı daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin, uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir kolaylık sağlamadığını, 3 katılımcı ise kısmen kolaylık sağladığını belirtmiştir. Araştırma sonucunda, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanıp uygulanan hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin pandemi gibi ani değişen durumlara karşı uyum sağlamak zorlandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, hizmet içi eğitim, uzaktan eğitim, ilkokul

The Bleeding Wound of the Education System: In-Service Training¹

Abstract

With the pandemic process, teachers quickly switched from face-to-face education to distance education and as a result, they faced a thousand and one difficulties. With this study, it is aimed to reveal whether the in-service trainings that classroom teachers received before the distance education process facilitated the training applied in the distance education process. The study was conducted in the 2021-2022 academic year and the study group consisted of 20 classroom teachers working in public schools in Mersin Province. The data of the study were collected using phenomenology design, one of the qualitative research methods, and the data were obtained by face-to-face interviews with the participants. The data were collected by the researcher by preparing semi-structured interview forms and subjected to content analysis. In order to obtain the data, the participants were asked the question "Did the in-service trainings you received before provide you with any conveniences related to the distance education applied during the epidemic process? Can you explain?" The question was asked. In the research conducted, 17 participants stated that the in-service trainings they had received before did not provide any convenience in the distance education process, while 3 participants stated that they partially provided convenience. As a result of the research, it was seen that in-service trainings prepared and implemented by the Ministry of National Education have difficulties in adapting teachers to sudden changing situations such as pandemic.

Keywords: Classroom teacher, in-service training, distance education, primary school

¹Sorumlu yazar: Öğretmen, Beydeğirmeni İlkokulu, Tarsus/Türkiye, bilalim0842@hotmail.com, ORCID: orcid.org/0000 0002 1888 7450

²Öğretmen, Tarsus/Türkiye, bikem.akgun@hotmail.com, ORCID: orcid.org/0009 0006 9203 6394

³Öğretmen, Tarsus/Türkiye, mehmetkalayci33@gmail.com, ORCID: orcid.org/0009-0003-9520-2296

⁴Öğretmen, Tarsus/Türkiye, nsrdz131333@gmail.com, ORCID: orcid.org/0009-0009-0607-7264

⁵Öğretmen, Bornova/Türkiye, oztemel83@windowslive.com, ORCID: orcid.org/0009-0006-9803-4760

⁶Öğretmen, Eskişehir/Türkiye, muratsnmz13@gmail.com, ORCID: orcid.org/0009-0000-4518-7137

Makale Geçmişi Geliş: 11.12.2023 Kabul: 27.12.2023 Yayın: 31.12.2023

Makale Türü Araştırma Makalesi

Önerilen Atıf Ceylan, B., Kaygısız, B., Kalaycı, M., Güloğlu, N., Koyuncu, S. ve Sönmez, M. (2023). Eğitim sisteminin kanayan yarası: Hizmet içi eğitim. *Uluslararası Liderlikte Mükemmellik Arayışı Dergisi (ULMAD)*, 3 (2), 33-48.

Giriş

Covid-19 pandemisinin aniden ortaya çıkması, dünya genelinde bir dizi olumsuzluklar yaratmış ve ortaya çıkan bu olumsuzluklara karşılık olarak ülkeler çeşitli önlemler almıştır. Bu önlemler, salgının kontrol altına alınması ve etkilerinin azaltılması amacıyla yoğun insan etkileşimi yaşanan okulları da kapsayacak şekilde hızla uygulanmaya konmuş, bu da aniden yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitim sürecine geçilmesine sebep olmuştur. Uzaktan eğitim süreci ile birlikte özellikle olağanüstü durumlar haricinde evden çıkılmaması ve toplu yaşam alanlarında, özellikle okullarda sosyal mesafe kurallarına uyma gerekliliği insanlara yapılan en önemli uyarılar arasında yer almıştır. Bu kapsamda, eğitim alanında alınan radikal kararlar neticesinde okullar kapatılmış ve hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmiştir.

Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin dünya genelinde hızlı ve koordineli bir şekilde uygulamaya geçilmesi birçok sektörü etkilediği gibi eğitim alanındaki paydaşları da derinden etkilemiştir. Özellikle uzaktan eğitim sürecinde, eğitim-öğretim çalışmalarının öncüsü ve temel yürütücüsü olan öğretmenler, bu dönemde önemli bir çok kritik roller üstlenerek karşılaşılan bu ani değişimle başa çıkma noktasında mesleki yeterlilikleri sınanmıştır (Ceylan vd., 2023).

Eğitim öğretim süreci artık salt bilgi transferi değil bundan öte, zaman içinde yaşamsal becerilerin kullanımına odaklanan kompleks bir süreç haline gelmiştir. Bu değişen eğitim sistemi ve süreci, öğrencileri daha etkin ve etkili kılarak özgür düşünmeye yönlendirmektedir. Ülkelerin eğitim sistemlerinden bekledikleri, özgür düşünceye sahip, etkili, yaratıcı, üretken ve pozitif değişimler yaratabilecek sorgulayıcı bireyler yetiştirmektir (Özgüven, 2000).

Eğitim öğretim kurumlarının temelini oluşturan okullar da hızla değişen bu sürecin etkilerinden büyük ölçüde etkilenmiştir. İçine girilen bu yeni durumda verilen eğitimin niteliğini geliştirmek, öğrenci başarısını artırmak ve öğrencilerin gereksinimlerine daha iyi yanıt verebilmek amacıyla, okulların kavramsal yapısı içinde yoğun bir değişim ve gelişim sürecine gidilmiştir (EARGED, 1999).

Eğitim alanında hizmet içi eğitimle, öğretmenlerin zamanla değişen mesleki bilgilerinin artırılması konusunda bilinçlenerek, uzun süreli olan mesleki hayatlarında sürekli güdülenmeleri ve değişen eğitim koşullarına daha hızlı ve etkin bir şekilde uyum sağlamaları amaçlanmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerinin sürdürülebilir olması için bir zorunluluk olan bu eğitimler, öğretmenlerin performanslarını, verimliliklerini ve buna bağlı olarak öğrencilerin de eğitim-öğretim süreçlerinde verimlerini arttırmaktadır. Bir okul ya da herhangi bir eğitim kurumu, tıpkı bir toplum gibi, varlığını devam ettirebilmek için, kendi personelini amaçlarına uygun bir biçimde yetiştirmek zorundadır. Eğitim için harcanan zaman kayıp değildir, verim için bilgilerin yenilenmesi gerekir (Saban, 2000).

Günümüz toplum yapısında hızla değişen süreçlere uyum sağlama konusunda başta okullar olmak üzere eğitim-öğretim kurumlarının görevi oldukça büyüktür ve bu görevleri yerine getirme görevi de en başta öğretmenlere düşmektedir (Kanlı ve Yağbasan, 2002). Sonuç olarak bütün öğretmenlerin sürekli ve düzenli olarak hızla değişen süreçlere uyum sağlayabilmek için kendilerini sürekli ve düzenli olarak yenilemeleri, kendilerini sürekli olarak yetiştirmeleri kısacası öğretmenlik mesleğinde profesyonel bir kimlik kazanmaları önemli bir gerekliliktir. Öğretmenlerin niteliklerinin değişen ve gelişen süreçlere uyumlu olarak gelişmesi ve öğretmenlik mesleğinde profesyonel bir bakış açısı ve kimlik kazanabilmeleri ise sadece hizmet öncesi süreç ve eğitim ile değil, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerinin bütüncül bir bakış açısıyla yürütülmesi ile mümkün olacaktır (Saban, 2000).

Yapılan çalışmaların sonucu olarak eğitim alanında (MEB) tarafından düzenli olarak yürütülen hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin mesleki bilgilerini güncelleyerek, uzun kariyer süreleri boyunca

sürekli motivasyonlarını sürdürmelerini ve değişen eğitim koşullarına etkili bir şekilde uyum sağlamalarını amaçlamaktadır. Öğretmenlerin gönüllü olarak katıldığı bu hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin performansları artırılarak öğrenci başarılarının desteklenmesi amaçlanmaktadır. Eğitim kurumlarının, kendi personellerini uzun süreli amaçlarına uygun bir şekilde yetiştirmesi, toplum yapısındaki hızlı değişimlere uyum sağlaması için oldukça önemlidir. Günümüzün toplum yapısındaki baş döndürücü şekilde hızlı değişimlere uyum sağlamak, özellikle okulların ve eğitim kurumlarının yerine getirmesi gereken en büyük sorumluluğudur. Bu sorumluluk neticesinde öğretmenlerde kendi paylarına düşeni yerine getirerek gelişen ve değişen sisteme ayak uydurmaya çalışmak için eksik oldukları konularda ve ihtiyaçları dâhilinde hizmet içi önemle gerekmektedir. Bununla beraber öğretmenlerin sürekli olarak değişen süreçlere uyum sağlamak için kendilerini düzenli olarak yenilemeleri ve mesleki kariyerlerinde profesyonel kimlik kazanmaları da önemli görülen bir diğer husustur. Öğretmenlerin niteliklerinin değişen süreçlere uyumlu olarak gelişmesi ve profesyonel bir bakış açısı kazanabilmeleri, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerinin bütünlüklü bir perspektifle ele alınarak yönetilmesi ile mümkündür.

Sonuç olarak, Covid-19 pandemisi dünya genelinde bir dizi olumsuzluğa neden oldu ve bu duruma karşı alınan önlemler eğitim alanında derin etkiler yarattı. Okulların kapatılması ve uzaktan eğitime geçiş, eğitim kurumlarını hızla değişen süreçlere uyum sağlamaya zorladı. Öğretmenler, bu dönemde önemli roller üstlenerek mesleki yeterliliklerini sınamış ve eğitim-öğretim süreçlerini etkin bir şekilde yönetmişlerdir. Eğitim, artık sadece bilgi transferini değil, yaşamsal becerilerin kullanımına odaklanan karmaşık bir süreç haline gelmiştir. Bu değişen eğitim sistemi, öğrencileri daha etkili kılma amacını taşımaktadır. Uzaktan eğitim süreci ve hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin sürekli olarak değişen süreçlere uyum sağlamalarını ve profesyonel kimlik kazanmalarını hedeflemektedir. Eğitim kurumlarının, öğretmenlerini sürekli olarak yetiştirmesi ve gelişen koşullara ayak uydurması, toplum yapısındaki hızlı değişimlere etkili bir şekilde yanıt verebilmesi için kritik bir öneme sahiptir.

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim uygulamaları, eğitimciler ile öğrenenlerin fiziksel olarak farklı yerlerde bulunduğu durumları içermekte ve eğitim-öğretim uygulamalarını birbirine bağlayan bu süreçte çeşitli teknolojilerin kullanıldığı bir yöntemi ifade etmektedir (Simonson, Smaldino, Albright & Zvacek, 2012). Uzaktan eğitim, bireylerin yaşamlarındaki dezavantajlar, sağlık sorunları, eğitim alacakları kurumlara olan uzaklık, ailevi sorunlar, zaman, mekân ve maddi sıkıntılar gibi bir dizi sebep nedeniyle, fiziksel olarak yüz yüze eğitim ve öğretim imkânının sınırlı olduğu veya hiç bulunmadığı durumlarda öğrenenlere destek olmak amacıyla kullanılan bir eğitim yöntemidir (Demirel, 2003).

Uzaktan eğitim uygulamaları, farklı dezavantajlara sahip bireylere fırsat eşitliği sağlamakla birlikte, öğrenci merkezli yaklaşımları destekleyerek bireyin istediği zaman yapabileceği tekrarlarla öğrenme sürecini kişisel yetenek, yeterlilik ve bireysel algılama hızına göre ayarlama imkânı sunması, gelişmiş materyallerle etkinlikler gerçekleştirme olanağı sağlaması ve süreçle beraber elde edilen bilgilere ve dokümanlara 7/24 erişim imkânı tanınması gibi özellikleri ile dikkat çekmektedir (Bozkurt, 2017).

İçinde yaşadığımız çağda toplumsal, kültürel, ekonomik, siyasi ve özellikle de teknoloji ile ilgili alanlarda oldukça hızlı ve önemli değişimler yaşanmaktadır (Aksoy, 2018). Bu alanlardaki değişim ve dönüşümler, birçok kurumu derinden etkilemekle beraber eğitim ve öğretimin yürütüldüğü eğitim kurumları üzerinde de belirgin bir etki yaratmaktadır. Yukarıda bahsedilen bu etkilerle birlikte, geleneksel eğitim-öğretim çalışmalarına karşılık olarak uzaktan eğitim, teknopedagojik eğitim, e-öğrenme, harmanlanmış öğrenme, ters yüz öğrenme, dijital öğrenme ve hayat boyu öğrenme gibi birçok yeni öğrenme yaklaşımı gündeme gelmiştir (Çetin ve Ünsal, 2020).

Uzaktan eğitim, özellikle salgın sürecinin etkileri nedeniyle gündemdeki öğrenme yaklaşımları arasında önemli bir yer edinmiştir ki bu durumu destekleyen faktörler arasında bireysel internet kullanımının yaygınlaşması, internet kotalarının artması ve internet hızlarının yükseltilmesi öne çıkmaktadır (Aksoy, 2018). Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencinin farklı mekân ve zamanlarda bulunmalarına rağmen gelişmiş iletişim teknolojileri kullanılarak ortak bir merkezden gerçekleştirdikleri eğitim çalışmalarını içermektedir (Daban ve Hatırlı, 2012). Bu öğrenme modeli, özellikle yüz yüze eğitim alamayacak durumda olan bireylerin ihtiyaç duydukları anda ve sanal ortamda eğitim imkanı sunmayı amaçlamaktadır (Sel, 2018). Uygulayıcılar tarafından eğitim ve

öğretim hızının, eğitim seviyesinin ve öğrenci lehine düzenlenip ayarlanabildiği bu model, bireylerin çeşitli nedenlerden ötürü yüz yüze eğitim alamama durumlarına karşılık tasarlanmıştır (Kaya, 1999).

Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimle benzer bir şekilde dijital ortamda yazılı, sözlü ve görsel iletişim sunarak; zaman, mekân ve öğrenci sayısı sınırlaması olmaksızın sanal sınıflar oluşturularak, eğitim alan bireylerin fiziki okullardaki gibi aidiyet duygularını karşılamaya yönelik bir çaba içermektedir (Al ve Madran, 2004; Sel, 2018). Uzaktan eğitimin önemli avantajlarından biri, hem öğreticiye hem de öğrenene zaman ve mekân kolaylığı sağlamak, dijital ortamda kaydedilen derslerin ve konuların öğrenciler tarafından istedikleri zaman tekrar izlenebilmesine olanak tanımaktadır (Altun, 2020).

Yukarıda bahsedilen kolaylıklar ve fırsatlar nedeniyle, uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimin mümkün olmadığı zamanlarda ve ihtiyaç duyulduğu her an, yüz yüze eğitime destek olarak rahatlıkla kullanılabilir. Ayrıca, doğal afetler, terör olayları ve salgın hastalıklar gibi kriz zamanlarında uzaktan eğitim, okullardaki yüz yüze eğitimin alternatifi olarak sıkça tercih edilmektedir (Kahraman, 2020; Türküresin, 2020). Covid-19 pandemisi nedeniyle yüz yüze eğitim ve öğretim uygulamalarına ara vermek zorunda kalan birçok ülke, eğitimi kesintiye uğratmadan devam ettirmek amacıyla farklı teknolojik altyapılarla desteklenen uzaktan eğitim uygulamalarına başvurmuştur (Can, 2020).

Kısacası uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmenlerin fiziksel olarak farklı yerlerde bulunduğu durumları içeren, teknolojinin kullanıldığı bir eğitim yöntemidir. Bu yöntem, dezavantajlara sahip bireylere fırsat eşitliği sunmakla birlikte, öğrenci merkezli yaklaşımları destekleyerek bireyin istediği zaman öğrenme sürecini kişisel yeteneklere göre ayarlama imkânı sağlar. Uzaktan eğitimde gelişmiş materyaller ve 7/24 erişim gibi özellikleriyle dikkat çekerken, özellikle salgın süreçlerinde gündemdeki öğrenme yaklaşımları arasında önemli bir yer edinmiştir. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitime alternatif olarak kriz zamanlarında sıkça tercih edilmiş ve Covid-19 pandemisi gibi durumlarda birçok ülke tarafından kullanılarak eğitim kesintisiz bir şekilde sürdürülmüştür.

Hizmet İçi Eğitim

Bilimsel bilgi ve teknolojilerin hızlı bir şekilde evrim geçirmesi, okullarda edinilen bilgilerin bir kısmını iş yaşamında işlevsiz hale getirmektedir. Bu eskiyen bilgi ve teknolojilerin yerine yenilerini öğrenmek, çalışanlar için bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu zorunluluğu karşılamak, çalışanın bağlı olduğu örgütün sorumluluğundadır. Çünkü çalışanın yeni bilimsel bilgi ve teknolojileri öğrenmesi, onu daha üretken hale getirerek, örgüte daha fazla katkıda bulunmasını sağlayacaktır.

Hizmet içi eğitim, eğitim alanındaki profesyonellerin, eğitim-öğretim ile ilgili ortaya çıkan yeni teknolojilere, eğitim ve öğretimdeki yeni yöntem ve tekniklere, bilimsel bilgilere daha hızlı bir uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Kısacası, hizmet içi eğitim, eğitim işini yapan öğretmenlerin kendi profesyonel görevlerini sürdürülebilir ve daha etkili bir şekilde yerine getirmeleri konusunda önemli bir rol üstlenmiştir (Tekin, 2020).

Baş döndürücü bir şekilde hızla değişen ve gelişen bilim ve teknoloji başta toplumun yapı taşı olan bireyi ve dolaylı olarak da toplumu derinden etkilemektedir. Bu hızlı değişim dolayısı ile sosyal kurumların başında gelen aile kurumunun da yapı ve fonksiyonlarının değişmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitim-öğretim çalışmaları ile iç içe geçmiş durumda olan, iletişim araçları, bilgisayar teknolojileri, uluslararası ilişkiler sürekli olarak değişim göstermektedir. Bu değişim ve gelişmelerle karşı karşıya kalan öğretmenler meslek hayatları boyunca ortaya çıkan yeni durumlara uyum sağlamak için mesleki bilgi ve becerilerini sürekli ve düzenli olarak güncelleyerek yeniden öğrenmek durumunda kalmaktadırlar. Hızla değişen çağa ayak uydurabilmek için bilinen en etkili araç ise eğitimidir. Ülkelerin, kurumların ve çalışanların bu değişimleri sürekli olarak takip ederek meslekleri ile ilgili ortaya çıkan yenilikleri takip edip kendilerini sürekli olarak güncellemeleri gerekmektedir (Bilgin, 2004).

Eğitim faaliyetleri aracılığıyla, öğretmenlerin eski yetenekleri günün koşullarına uyarlanarak, hizmet içi eğitimlerle yeni bilgiler öğrenmeleri ve becerilerini geliştirmeleri mümkündür. Teknolojinin ilerlemesi ve son yıllarda makineleşme ile otomasyonun yaygınlaşması, eğitimin önemini daha da artırmıştır. Makineleşme, bazı görevlerin artmasına ve yeni bilgi ve becerilere ihtiyaç duyulmasına neden olurken, bazı görevlerin daralmasına ve eski görevlerin yerini tamamen yeni görevlere

birakmasına yol açmıştır. Tüm bunlar, hizmet içi eğitimin rolünü büyük ölçüde artırmaktadır (Can vd., 2000).

İşe alım eğitimlerinden sonra göreve başlamış bireylerin zaman içinde ortaya çıkacak eğitim ve geliştirme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan eğitimler, önemli bir konudur (Fındıkçı, 2001). Başka bir ifadeyle, hizmet içi eğitim, bir meslek sahibinin, mesleğe başladığı ilk günden mesleği bıraktığı güne kadar kendini sürekli olarak mesleği için geliştirmesi veya geliştirilmesi sürecidir (Tekin, 2020).

Özetle, hızla evrim geçiren bilimsel bilgi ve teknolojiler, iş yaşamında öğrenilen bilgilerin zamanla işlevsiz hale gelmesine neden olmaktadır. Bu duruma ayak uydurabilmek ve çalışanları daha üretken hale getirebilmek adına örgütler, çalışanlarının yeni bilgi ve teknolojilere hızla adapte olmalarını sağlamak zorundadır. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim, eğitim alanındaki profesyonellerin yeni teknolojilere, öğretim yöntemlerine ve bilimsel bilgilere hızlı bir uyum sağlamalarına katkıda bulunmaktadır. Bu eğitimler, öğretmenlerin profesyonel görevlerini sürdürülebilir ve etkili bir şekilde yerine getirmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Hızla değişen bilim ve teknolojinin toplumu etkilemesiyle birlikte, öğretmenlerin meslek hayatları boyunca sürekli olarak güncellenen bilgi ve becerilere ihtiyaç duymaları kaçınılmazdır. Bu süreçte eğitim, öğretmenlere eski yeteneklerini günün koşullarına uyarlayarak yeni bilgiler öğrenme ve becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Makineleşme ve otomasyonun yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çıkan yeni görevler, hizmet içi eğitimin rolünü daha da artırmıştır. İşe alım eğitimlerinin ardından süregelen hizmet içi eğitim, bir meslek sahibinin kariyeri boyunca sürekli gelişimini sağlama amacını taşır.

Hizmet İçi Eğitimin Amacı

Baş döndürücü bir şekilde ilerleyen teknolojik gelişim ve değişimler günden güne hızla artarak etkilerini bütün sektörlerde ciddi bir şekilde göstermektedir. Her sektör bu içinde bulunduğu alandaki gelişim, değişim ve yenilikleri yakından izleyerek, içinde bulunduğu bu yeni koşullara imkânları dâhilinde en hızlı şekilde uyarlamak zorundadırlar. Yaşanılan bu kaçınılmaz değişimlerin karşısında eğitim kurumlarında da eğitim ve öğretim için lisans seviyesinde elde edinilen mesleki bilgiler de büyük ölçüde değişerek çağın gereksinimlerini karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle çeşitli işlerde çalışanlar, çağı yakalamak için yeni gelişmeleri takip ederek bu değişimlere hızlı bir şekilde uyum sağlamak zorundadırlar. Aksi halde bu değişimlere uyum sağlamada başarılı olamayanlar, rekabetin acımasız yasalarına boyun eğerek çağın gerisinde kalacaklardır. Bu da, eğitim ve öğretim süreçlerinin çalışma hayatının başından sonuna kadar gerekli olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır (Can vd, 2000). Benzer bir çalışmada Özkul, Demirtaş ve Üstüner (2023) tarafından okul müdürlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi üzerine yapılmış ve okul müdürlerine “Okul müdürlerine yönelik bir hizmet içi eğitim programı düzenlense ne tür konular ve dersler almak istersiniz? sorusu yöneltilmiştir. Okul müdürleri hizmet içi eğitim almak istedikleri konuların başında eğitim yönetimi alanına ilişkin konuları dile getirmişlerdir. Bu konuları yenilik ve teknoloji alanlarına ilişkin konular ile iletişim ve ilişkilere yönelik konular takip etmektedir. Okul müdürlerinin özellikle yeniliklere uyum sağlaması ve mesleği devam ettirmeleri açısından hizmet içi eğitimlere gereksinim duyulmaktadır (Taymaz, 1997). Özcan vd. (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin yenilikçi eğitimleri ve eksik olduklarını düşündükleri alanlarda eğitimleri tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma amaçları genellikle eğitim programının yapısını, işlenecek konuları, öğretim yöntemlerini, eğitim teknolojisini ve sonunda uygulanacak değerlendirme tekniklerini belirleme sürecine rehberlik eder. Eğitim sürecindeki amaç, bireyin davranışında meydana getirilmesi istenilen değişikliktir. Bu nedenle, amaç, elde edilebilecek, sağlanabilecek ve sonuç olarak görülebilecek bir hedefi ifade eder. Eğitim amaçlarının özellikleri aşağıda özetlenmiştir (Özdemir, 2016).

Hizmet içi eğitimin amaçları, eğitimi sağlayan örgütün politikasına ve hedeflerine uygun olarak belirlenmelidir. Kamu personel rejiminde, memurların hizmet içi eğitimlere tabi tutulması öngörülmüştür. Eğer adayların seçimi genel yetenek, beceri ve bilgilerini ölçme esasına dayanıyorsa, memurların işe girdikten sonra hizmetin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanması için hizmet içi eğitime alınmaları gerekir (Özavcı ve Çelikten, 2017).

Hizmet içi eğitimin temel amacı, bireylerin bilgiye erişebilme yeteneklerini artırmak ve bu bilgileri farklı bağlamlarda kullanabilmelerini sağlamaktır. Eğitim, yönetim kavramının gelişimine katkıda bulunur. İyi bir yönetici olmanın yanı sıra nitelikli çalışanlar da önemlidir. Personel, sorumluluk, bağlılık ve öncelik göstererek yönetimin daha etkin hale gelmesine katkıda bulunur (Ersan, 1988).

Hizmet içi eğitimin üç temel amacı bulunmaktadır (Özdemir, 2016):

- Personele yapmakta olduğu işin daha iyi yapılmasını sağlamak için gerekli bilgi ve yeteneği kazandırmak ve geliştirmek,
- Personele daha üst görevlere geçebilmesi için gerekli olan yeterliliği kazandırmak,
- Personelin örgüt ve işe karşı davranışlarını olumlu yönde değiştirmektir.

Hizmet içi eğitimlerin amaçlarını kısaca özetlemek gerekirse: Teknolojik gelişmelerin hızla ilerlediği günümüzde, eğitim kurumları da bu değişimlere ayak uydurarak sürekli olarak güncellenmeye ve yeniliklere adapte olmaya ihtiyaç duymaktadır. Lisans düzeyinde edinilen mesleki bilgilerin, hızla evrilen çağın gereksinimlerini karşılama konusunda yetersiz kaldığı bir gerçektir. Çalışanlar, bu değişimlere başarıyla uyum sağlamak ve rekabetin acımasız yasalarına direnmek adına sürekli olarak yeni gelişmeleri takip etmek ve eğitim almaya ihtiyaç duymaktadırlar. Özellikle eğitim sektöründe, öğretmenlerin ve okul müdürlerinin hizmet içi eğitim almak istedikleri konular arasında eğitim yönetimi, yenilik ve teknoloji ile iletişim ve ilişkilere yönelik konular öne çıkmaktadır. Bu eğitim ihtiyaçları, çalışanların yeniliklere uyum sağlaması ve mesleki yetkinliklerini sürdürmeleri açısından önemlidir. Ayrıca, eğitim kurumlarının hizmet içi eğitim programları, örgütün politikalarına ve hedeflerine uygun olarak belirlenmeli ve personele işlerini daha iyi yapabilmeleri için gerekli bilgi ve yetenekleri kazandırmayı amaçlamalıdır. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim, bireylerin bilgiye erişebilme yeteneklerini artırmak, farklı bağlamlarda bilgileri kullanabilmelerini sağlamak, işte daha üst görevlere geçebilmeleri için yeterlilik kazandırmak ve personelin örgüt ve işe karşı olumlu davranışlarını değiştirmek gibi temel amaçları içermektedir.

Hizmet İçi Eğitimin Önemi

Eğitim sisteminin çıktıları, toplumun çeşitli kesimlerindeki eksiklikleri etkileyerek, bir bakıma eğitim sistemi bu eksikliklerden sorumlu tutulmaktadır. Bu nedenle, merkezi ve taşra yöneticileri, okul yöneticileri ve eğitimsel eylemleri değerlendirerek eğitimin gelişmesine katkıda bulunması beklenen okul müfettişlerinin, eğitimden geçirilmesi zorunlu hale gelmiştir (Kaya, 1999).

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, insan ve toplum hayatını etkilerken, kurumların yapı ve fonksiyonlarını da değiştirmektedir. Bu değişiklikler, yeni ihtiyaçları ve meslekleri doğururken, aynı zamanda bazı meslekleri de ortadan kaldırmaktadır. Gelişen toplumlarda, yeni teknolojilerin öğrenilmesi ve hayata uygulanmasında, hizmet öncesi eğitimin yetersiz kalması, plânlı ve düzenli bir hizmet içi eğitimi zorunlu kılmaktadır. Özel ve kamu kuruluşlarında çalışan personelin hizmet öncesi eğitim eksikliğinin tamamlanmasında, eğitimde beklenen sürekliliğin ve fonksiyonun sağlanmasında, değişik şartların hazırladığı yeniliklere uyum gösterilmesinde, mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazanılmasında hizmet içi eğitimin önemli bir rolü vardır (Şahin ve Türkoğlu, 2017).

Hizmet içi eğitimi önemli kılan ikinci faktör, teknolojidir. Üretim ve hizmet sektöründeki teknolojik değişimler, sahip olunan becerilerin gelecekte yetersiz hale gelmesine neden olmaktadır. Varlıklarını koruma ve geliştirme çabası içinde olan işletmeler, örgün eğitimle iş yaşamının gereksinimleri arasındaki bu farkı kapatmak, çalışanların değişen teknolojinin gereksinimlerine uyum sağlamak ve üstlenecekleri yeni görevlere hazırlamak için hizmet içi eğitimden yararlanmaktadır. Bir görüşe göre; verimli çalışmak için gerekli işleri doğru yapmak olarak tanımlanan hizmet içi eğitim, hem işletmeye hem de bireye pek çok alanda fayda sağlamaktadır (Selimoğlu ve Biçen, 2009).

Bu durumda hizmet içi eğitimin önemi ile ilgili olarak, eğitim sisteminin çıktıları, toplumdaki eksiklikleri etkileyerek, eğitim sisteminin bu eksikliklerden sorumlu tutulmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, okul müfettişlerinin eğitimden geçirilmesi ve eğitimsel eylemleri değerlendirmesi, eğitimin gelişimine katkıda bulunmaları beklenen bir zorunluluk haline gelmiştir. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, kurumların yapı ve fonksiyonlarını değiştirirken, yeni ihtiyaçları doğurmakta ve bazı meslekleri ortadan kaldırmaktadır. Bu değişimlere uyum sağlamak ve yeni teknolojileri öğrenip

uygulamak için hizmet öncesi eğitim yetersiz kalabilir, bu nedenle plânlı ve düzenli bir hizmet içi eğitim gereklidir. Hizmet içi eğitim, özellikle teknolojik değişimlerle birlikte çalışanların becerilerini güncellemesine, yeniliklere uyum sağlamasına ve değişen iş gereksinimlerine hazırlanmasına yardımcı olarak önemli bir rol oynamaktadır. Teknolojinin etkisiyle, işletmeler hizmet içi eğitimle çalışanlarını değişen teknolojinin gereksinimlerine uyumlu hale getirerek, varlıklarını sürdürme ve geliştirme çabası içindedirler. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim, işletmelere ve bireylere çeşitli alanlarda fayda sağlamaktadır diyebiliriz.

Hizmet İçi Eğitimi Zorunlu Hale Getiren Nedenler

Baş döndürücü bir şekilde hızla değişen ve gelişen çağımızda bu değişimlerden insanoğlu da fazlaca etkilenmekte ve bu değişime uyum sağlama konusunda zorlanmaktadır. Bu değişimler bir yandan da çeşitlilik sergileyerek beraberinde de uyum sağlama zorlukları getirmektedir. Bu zorluklardan en önemlilerinin sosyal, ekonomik ve teknolojik değişim ve gelişmelere uyum zorlukları olduğunu söylemek mümkündür. İnsanoğlunun içine doğup büyüdüğü topluma sağlıklı bir şekilde uyumlanabilmesi, büyüdükçe kendine belirlediği ve belirlenen rolleri yerine getirebilmesi için eğitim kurumlarında belirlenen bu rollere uygun olarak gereken bilgi, beceri ve davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bilimsel niteliği olan bu değişim ve gelişmelerin sağlıklı bir şekilde kazandırılması için eğitim kurumlarında uzun süreli amaçların gerçekleştirilebilmesi ve uzun süreli planlamaların doğru bir şekilde yapılmasını gerekli kılmaktadır (Can vd., 1998).

Ülkelerin ve toplumların nihai hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için ileri seviyede bir ekonomik gelişimin olması ve bunun da başarılabilmesi için tüm kurumların ihtiyacı olan işgücünde ileri düzey bir eğitim gerekmektedir. Bununla birlikte her sektörde ve her kurumda üstün nitelikli işgücünün de toplumsal gelişmeye katkı sağladığını söylemek mümkündür. Tüm bunlarla birlikte eğitim, tüm sektörler için birincil ihtiyaç olan nitelikli insan gücünün üreticisi olarak, toplumsal ve ekonomik gelişimin olmazsa olmazı bir yatırım olarak kabul edilmektedir (Peker, 2010).

Hizmet öncesi eğitimde verilen bilgilerin eksik ve yetersiz olması, genellikle daha çok genel kültür içerikli olup, kamu hizmetinin özel gereksinimlerine yönelik olmaması nedeniyle, kamu görevlerinin etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için yeterli görülmemektedir (Küçükbaş, 2002). Öğrenmeyi rastgele bir süreçten çıkartıp, sistemli bir hale getirmek; öğrenme sürecini rastlantılardan kurtarıp, görevin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışların oluşturulmasını sağlayarak istenmeyen davranış veya alışkanlıkların oluşmasını önlemek mümkündür. İşte hizmet içi eğitim, öğrenme sürecini disiplinli bir çerçeveye oturtan etkili bir faaliyettir (Tekin ve Duran, 2021).

Bu durumdan çıkarılabilecek en önemli sonuç, bu faktörlerin tamamının kesin olarak verimliliğin azalmasına neden olacaklarıdır. Bu nedenle, en belirgin eğitim ihtiyacı belirtilerinden biri verimlilik düşüklüğü olarak ifade edilebilir. Verimliliği arttırmaya odaklanan işletmelerin, her kademedeki çalışanları için zaman ve maddi kaynaklar ayırarak hizmet içi eğitim programlarına önem vermeleri gerekmektedir (Karagöz, 2000; Taymaz, 1992). Verim düşüklüğü, işletmelerin rekabet gücünü ve sürdürülebilirliklerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu durum, iş süreçlerinde etkinlik ve etkililik eksikliğine, kaynakların israfına ve sonuç olarak maliyet artışına yol açabilir. İşletmeler, verimliliği artırmak için çalışanlarının bilgi, beceri ve yetkinliklerini güncel tutmalı, yeni teknolojilere uyum sağlamalarını teşvik etmeli ve iş süreçlerini optimize etmek adına sürekli iyileştirme çabalarına odaklanmalıdır. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim programları, çalışanların bu gereksinimlere uyum sağlamalarını ve işletmenin rekabet avantajını sürdürmelerini sağlayacak önemli bir araçtır (Tekin, 2020).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma öğretmenlerin meslekleri boyunca sürekli değişen eğitim sistemine, uyum sağlamaları açısından hayati öneme sahip olan hizmet içi eğitimlerin niteliğinin ve ihtiyacı karşılama durumunun ortaya çıkarılması açısından önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin, pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim süreci ile ilgili sağladığı kolaylıkları ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmak için şu soruya yanıt aranmıştır:

- “Daha önce almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerin, salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle alakalı size sağladığı kolaylıklar oldu mu? Açıklar mısınız?”

Yöntem

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırma Modeli

Öğretmenlerin uzaktan eğitim süreci öncesi almış oldukları hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim sürecini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığının araştırıldığı bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu tarz yapılan araştırmalarda sıklıkla kullanılan nitel yöntemler, bir problemi anlamak ve katılımcıların görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla en çok tercih edilen araştırma yöntemidir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak, olayları ve olguları doğal ortamda bütüncül ve gerçekçi bir biçimde ortaya koymayı hedefleyen bir araştırma sürecini ifade eder (Erjem, 2005).

Çarpar (2020), nitel araştırmalarda da sıklıkla tercih edilen fenomenoloji deseninin, bir problem hakkında sınırlı veya hiç bilgi olmadığı durumlarda kullanılan fenomenleri tanımladığını ve küçük gruplardan daha detaylı veri toplamayabilmek için çeşitli avantajlar sağladığını vurgular. Yapılan araştırmada, uzaktan eğitimin öğretmen, öğrenci, veli hatta bütün eğitim-öğretim süreçlerine olan etkileri konusunda genel geçer bilgiler bulunsa da, süreçle ilgili kritik durum veya olgular hakkında ayrıntılı bir bilgi birikimi bulunmamaktadır. Bahsedilen bu durum, fenomenoloji deseninin kullanılmasını temel nedenidir.

Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda yaygın olarak tercih edilen maksimum örneklem seçiminde, araştırmacılar ana hedeflerinden sapmadan, tam aksine, hedeflerine uygun örnekleri seçme yoluna gitmektedirler. Maksimum çeşitlilik yöntemi, araştırılan konu veya olay hakkında farklılıkları belirleyip bu farklılıkları ana temada birleştirerek tanımlamayı amaçlamaktadır (Neuman, 2014). Bu çalışmada, örneklem seçiminde maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiştir. Araştırma grubu, Mersin ili Tarsus ilçesinde görev yapan 10 erkek ve 10 kadın sınıf öğretmeninden oluşmaktadır.

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur."

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Hizmet Yılı	Eğitim Durumu	Görev/Yeri İlçe/Köy
K1	E	41	16-20	Lisans	Köy
K2	K	42	16-20	Lisans	Köy
K3	K	25	1-5	Y.Lisans	Köy
K4	E	38	11-15	Lisans	Köy
K5	K	37	11-15	Lisans	Köy
K6	E	44	20-25	Lisans	Köy
K7	E	32	6-10	Lisans	Köy
K8	E	45	20-25	Lisans	İlçe
K9	E	41	16-20	Lisans	İlçe
K10	K	47	20-25	Lisans	İlçe
K11	K	40	16-20	Lisans	İlçe
K12	E	45	20-25	Lisans	İlçe
K13	K	47	16-20	Lisans	İlçe
K14	K	48	16-20	Lisans	İlçe
K15	E	41	16-20	Lisans	İlçe
K16	E	41	20-25	Lisans	İlçe
K17	K	42	11-15	Lisans	İlçe
K18	K	37	16-20	Lisans	İlçe
K19	K	38	6-10	Lisans	Köy
K20	E	45	20-25	Lisans	İlçe

Tablo 1'e göre, öğretmenlerin 8'i köyde, 12'si ise ilçe merkezinde görev yapmaktadır. Araştırmaya dâhil olan katılımcılar, ilçe merkezinden 3 farklı okuldan, köyden ise 2 farklı okuldan katılmışlardır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme tekniği, araştırmacı tarafından araştırılacak konu ile ilgili olarak önceden hazırlanan sorular aracılığıyla bireylerin duygu ve düşüncelerini anlamayı, özel ve öznel fikirlerini almayı ve araştırma konusunu tanımlamayı amaçlamaktadır (Türnüklü, 2000). Bu yöntem ile araştırılan olaylara, katılımcıların görüşleri doğrultusunda farklı bir bakış açısı kazandırmak ve yaşanan fakat anlaşılmayan olayları anlamaya çalışmak hedeflenmektedir. Araştırma için belirlenen görüşmenin soruları, araştırma öncesinde konunun uzmanlarının görüşleri alınarak titizlikle hazırlanmış ve araştırmanın kapsamını bozmayacak şekilde düzenlenmiştir.

Araştırmada, katılımcılara salgın sürecinde ülkemizde uygulanan uzaktan eğitimle ilgili yaşadıkları deneyimleri paylaşmaları için, "Daha önce almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerin, salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle alakalı size sağladığı kolaylıklar oldu mu? Açıklar mısınız?" sorusu yöneltilmiştir. Araştırma kapsamında sorulan bu soru, hizmet içi eğitimle ilgili olan konuyu derinlemesine anlamak için ve araştırmanın yöntemi olan nitel araştırmanın temel prensiplerine uygun olacak şekilde araştırmacı tarafından özenle hazırlanmıştır.

Araştırmada yer alan katılımcılar, araştırmanın amacı, konusu ve yürütücüsü hakkında bilgilendirilmiş ve araştırmaya katılıp katılmama konusunda özgür oldukları belirtilerek katılımları için onayları alınmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formuna dayalı gerçekleştirilen görüşmelerin süresi ise önceden katılımcılara belirtildiği şekli ile ortalama 30-45 dakika arasında değişmiştir. Veri toplama süreci öncesinde örneklem çevresinde ön araştırma yapılmış ve planlandığı gibi öğretmenlerden randevu alınmış ve planlama aşamasında öğretmenlerin ders saatlerine uygunluk ve görüşmelerin 45 dakikayı aşmamasına dikkat edilmiştir. Görüşmeler esnasında, katılımcıların paylaştığı bilgiler not alınarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı görüşmeleri tamamladıktan sonra, araştırmaya katılan katılımcılara katkılarından dolayı teşekkür ederek görüşmeleri sonlandırmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmaların kritik bir unsuru olan verilerin işlenmesi ve analizi, araştırmanın derinlemesine anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Yaşar, 2018). Nitel araştırmalarda veri işleme süreci, deşifre (görüşme, gözlem, ses kaydı, notlar) kodlama, araştırmacı günlük yazımı ve kategori (tema) oluşturma aşamalarını içermektedir (Çelik vd., 2020). Araştırmada yer alan katılımcılara, görüşme sırasına göre sırasıyla K1, K2, K3, ...K20 şeklinde kodlar verilmiştir. Bu kodlama sistemi, verilerin düzenli bir şekilde takip edilmesini sağlayarak analiz sürecinin daha etkili bir şekilde yönetilmesine olanak tanımıştır.

Veri analizi sürecinde, araştırmacı önce verileri deşifre etmiş, ardından ortaya çıkan anahtar kavramları belirleyip kodlamış ve bu kodları temalar altında gruplandırmıştır. Bu aşamalar, araştırmanın temel bulgularını anlamak ve yorumlamak adına gerçekleştirilmiştir. Bu sistematik analiz süreci, nitel verilerin derinlemesine keşfedilmesine ve araştırmanın ana temalarının belirlenmesine olanak sağlamıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Çalışmanın iç geçerliliğini sağlamak için, araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu kapsamda, bir akademisyen ve bir öğretmen olmak üzere iki uzman, konuyla ilgili görüşlerini paylaşmışlardır. Ayrıca, çalışmaya katılan öğretmenlerden iki farklı kişiye görüşme formları okutulmuş soruların okunabilirliği ve anlaşılabilirliği değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri ve katılımcı geri bildirimleri doğrultusunda görüşme formu, anlaşılabilirlik ve uygunluk açısından yeniden değerlendirilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde her bir sorudan sonra katılımcıların cevapları tekrar edilerek teyit alınmış ve yanlış anlaşılan kısımlar düzeltilmiştir.

Çalışmada dış geçerliliği sağlayabilmek için ise, çalışmada araştırmanın modeli, çalışmanın grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, veri analizi ve elde edilen bulguların düzenlenme yöntemleri detaylı bir şekilde betimlenmiştir. Ayrıca, çalışmanın katılımcıları, çalışmanın amacına uygun bireylerden oluşmaktadır. Ancak, dış geçerliliği sınırlayıcı bir faktör olarak, katılım sayısının 20 ile sınırlandırılması gösterilebilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında Mersin İli Tarsus İlçesi'nde belirlenen okullarda görev yapan 10'u kadın ve 10'u erkek olmak üzere toplamda 20 sınıf öğretmeni ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın bu sınırlı örnekleminin kullanılmasının temel nedeni, verilerin belirli bir öğretmen grubu üzerinden derinlemesine incelenmesini sağlamaktır. Ancak, bu sınırlı sayıda öğretmenle gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları genellemeler yapmak açısından yeterli olmayabilir.

Çalışma ile daha sağlıklı sonuçlar elde edebilmek için gelecekte aynı konu ile ilgili olarak benzer araştırmaların daha geniş bir örneklem grubu ile yürütülmesi daha sağlıklı ve net bilgiler elde edilebilmesi açısından önemli görülmektedir. Daha fazla öğretmenle yapılacak görüşmeler, elde edilen bulguların çeşitliliğini artırabilir ve araştırmalar için geniş bir perspektif sunabilir. Bu şekilde, araştırmanın kapsamı genişleyerek, elde edilen bulguların genel öğretmen popülasyonuna daha iyi uyarlanabilir ve genel geçerliliği artırılabilir.

Bulgular

Bu çalışmanın amacı, Covid-19 salgını sürecinde uygulanan uzaktan eğitim öncesinde öğretmenlerin aldığı hizmet içi eğitimlerin, salgın sürecindeki eğitim-öğretim faaliyetlerine herhangi bir katkı sağlayıp sağlamadığını anlamaktır. Katılımcılara yöneltilen soru şu şekildedir: "Daha önce almış olduğunuz hizmet içi eğitimlerin, salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitimle alakalı size sağladığı kolaylıklar oldu mu? Açıklar mısınız?"

Yapılan görüşme sonuçlarına göre, katılımcıların %85'i, Covid-19 salgınından önce aldıkları hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir katkı veya kolaylık sağlamadığını belirtmiştir. Geri kalan %15'lik bir kısım ise özellikle bilgisayar kullanımı konusu başta olmak üzere teknoloji kullanım becerisi ile ilgili olarak kısmen de olsa kolaylık sağlandığını ifade etmiştir. Kısmen kolaylık sağladığını söyleyen katılımcılar, hizmet içi eğitimlerin bilgisayar kullanımı konusunda kolaylık sağladığını, ancak sürece tam anlamıyla uyum sağlamada kısmi bir etki gösterdiğini vurgulamışlardır.

Katılımcı görüşlerinden çıkan sonuçlar, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun Covid-19 salgını öncesinde aldıkları hizmet içi eğitimlerin, uzaktan eğitim sürecine uyum sağlama konusunda yeterli olmadığını bulgusunu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve uygulanan hizmet içi eğitimlerin, gelecekteki beklentilere ve ani değişimlere uyum sağlama kapasitesinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Öne çıkan bir diğer bulgu ise, katılımcıların büyük çoğunluğunun daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin dahi yüz yüze hizmet içi eğitim olduğu, uzaktan eğitim anlamında deneyimlerinin ise neredeyse hiç olmadığını belirtmeleridir. Tüm bu bulgular neticesinde katılımcılar, hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde duymuş oldukları ihtiyaçları karşılamadığını net bir şekilde ifade etmişlerdir.

Çalışmanın verileri için Tablo 2'sunulmuştur.

Tablo 2

Uzaktan Eğitim Öncesi Alınan Hizmet İçi Eğitimlerin Sağladığı Kolaylıklar

Uzaktan Eğitim Öncesi Alınan Hizmet İçi Eğitimlerin Sağladığı kolaylıklar	f	%
Herhangi bir katkı ya da kolaylık sağlamadı	17	85
Kısmen kolaylık sağladı	3	15
Toplam	20	100

Tablo 2'ye göre, bu konu 20 öğretmene yöneltilmiş ve tüm katılımcılardan alınan geri dönüşlere göre, 17 öğretmen daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin salgın sürecinde kendilerine herhangi bir kolaylık sağlamadığını belirtmiştir. Diğer taraftan, 3 öğretmen ise salgın sürecinden önce aldıkları hizmet içi eğitimlerin kısmen de olsa uzaktan eğitim sürecinde kolaylık sağladığını ifade etmiştir.

Covid-19 salgınından önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitime sağladığı bir katkı ya da kolaylık olmadığını belirten katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Ne üniversitede okurken ne de meslek hayatımın herhangi bir aşamasında uzaktan eğitim ile ilgili olarak bağdaştırabileceğim bir hizmet içi eğitim almadım. Maalesef bu durumun önemini Covid-19 salgını ile beraber çok daha iyi anladım. Hizmet içi eğitimlerin çoğu zaman gereksiz uygulamalar ve zaman kaybı olduğunu düşünüyordum, ama pandemi süreci ne kadar yanıldığını bana göstermiş oldu” (K1)

“Üniversite hayatımdan önce ve öğretmenlik mesleğimin ilk yıllarında almış olduğum bilgisayar kursları dışında, 23 yıllık öğretmenlik meslek hayatımda aldığım hiçbir hizmet içi eğitimin uzaktan eğitim sürecine herhangi bir katkı sağladığını söyleyemem. Bahsettiğim bilgisayar kurslarının uzaktan eğitim sürecinde çok faydasını gördüğümü söyleyebilirim. Çünkü uzaktan eğitimin teknoloji odaklı ve teknoloji kullanımı becerisi gerektiren bir süreç olduğunu söyleyebilirim.” (K16)

“Ne uzaktan eğitim sürecinde ne meslek hayatımın herhangi bir yerinde ne de üniversite de öğrencilik hayatımda uzaktan eğitim sürecinde işime yarayacak bir eğitim almadım. Almış olduğum hizmet içi eğitimlerin ise ne uzaktan eğitimde ne de başka bir yerde işime yaradığını da söyleyemem. Açıkçası ben hizmet içi eğitimleri gereksiz olarak görüyordum. Keşke bu süreçten önce uzaktan eğitimde işimi kolaylaştıracak herhangi bir eğitim almış olsaydım dediğimi çok iyi hatırlıyorum. Hizmet içi ya da hizmet dışı fark etmezdi. Çünkü süreç benim çok zorlayıp çok yıprattı. Açıkçası hizmet içi eğitimlerin gereksizliği ile ilgili görüşüm net bir şekilde değişmiş oldu.” (K15)

“Herhangi bir kolaylık sağladığını düşünmüyorum. Milli Eğitim'in yapmış olduğu hizmet içi eğitimlerin ileriye dönük olup olmadığı da bu süreçte kanıtlanmış oldu. Öğretmen arkadaşlarımızın çoğunun uzaktan eğitimle Covid-19 sürecinde tanıştığına eminim.” (K13)

“Daha önce almış olduğum hizmet içi eğitimlerde almış olduğum eğitimler çok daha farklı konuları içeriyordu, almış olduğum bu eğitimlerin uzaktan eğitim süreci ile ilgili olarak bana çok da fayda sağladığını söyleyemem. Ben ikinci üniversiteyi Açık Öğretim Fakültesi'nde okudum, eğitim-öğretim şekil itibari ile kısmen de olsa uzaktan eğitim sayılır. Ancak Covid-19 salgın sürecinde vermiş olduğumuz uzaktan eğitime çok benzer olduğu söylenemez ancak kısmen de olsa biraz yatkınlık olmuştu ben de.” (K18)

“Hizmet içi eğitimlerin öğretmenler için faydalı olduğunu ve öğretmenlerin eksiklerini tamamladığını düşünüyorum. Ancak daha önce almış olduğumuz hizmet içi eğitimlerin bu sürece bir katkısı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü Covid-19 çok ani bir şekilde geldi ve herkes hazırlıksızdı. Milli Eğitim'in vermiş olduğu hizmet içi eğitimlerde bu konuda yetersiz kaldı.” (K19)

“Hayır, üzülerek söylüyorum ki bu süreçten önce almış olduğum hiçbir hizmet içi eğitimin uzaktan eğitimde eğitim öğretim faaliyetlerine herhangi bir katkısı ve bir kolaylığı olmadı. Aslında çok zorlandım, daha önce nitelikli olarak bu süreci daha rahat atlattım yarayacak bir hizmet içi eğitim almış olsaydım süreci çok daha verimli ve rahat atlatabilirdim. Nitelikli bir hizmet içi eğitim öğrencilerime de daha faydalı olmamı sağlayabilirdi. Maalesef bütün öğretmenler kendi kişisel çabalarıyla bir şeyler yapmaya ve süreci atlattımaya çalıştılar. Kimileri başarılı oldu kimileri ise başarısız.” (K20)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri, uzaktan eğitim sürecinin ve öğretmenlerin bu süreçle başa çıkma yöntemlerinin neler olduğu ile ilgili önemli bir yansımasıdır. Araştırma ile birlikte

katılımcıların görüşlerine göre elde edilen bulgular neticesinde, birçok öğretmenin pandemi öncesi dönemde hizmet içi eğitimlere yönelik olumsuz görüşlere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte salgın süreci öncesinde öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim konusunda ortaya çıkan ihtiyacın da karşılamadığını gösteriyor. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarının, daha önce aldıkları hizmet içi eğitimlerle kesinlikle karşılanmadığını ve karşılanamayacağını, daha önce alınan hizmet içi eğitimlerle hızla değişen süreçlere adapte olma noktasında uyumlu olmadığını ve sürecin eksikliklerini tamamlamakta yetersiz kaldığını net bir şekilde ifade etmektedir.

Bazı katılımcı öğretmenler, özellikle bilgisayar kursları gibi teknoloji odaklı eğitimlerin uzaktan eğitim sürecinde daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ancak genel olarak, öğretmenlerin çoğunluğu, hizmet içi eğitimlerin pandemi sürecindeki belirsizliklere hazırlıklı olmada yetersiz kaldığını düşünmektedir. Bu durum, gelecekteki benzer durumlar için öğretmenlere daha etkili hizmet içi eğitim programları geliştirme ihtiyacını vurgular.

Ayrıca, öğretmenlerin bireysel çabalarının süreci atlama konusunda önemli olduğu, ancak nitelikli hizmet içi eğitimlerin bu süreçte daha etkili olabileceği belirtilmiştir. Öğretmenlerin, öğrencilere daha kaliteli bir eğitim sunabilmek ve kendilerini geliştirebilmek adına nitelikli hizmet içi eğitimlere olan ihtiyaçları vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, bu bulgular, hizmet içi eğitimlerin içeriğinin, formatının ve kapsamının, öğretmenleri gelecekteki belirsizliklere karşı daha etkili bir şekilde hazırlayacak şekilde gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinde işlerini daha verimli bir şekilde yürütebilmeleri için özelleştirilmiş ve nitelikli hizmet içi eğitimler sunma konusunda daha fazla çaba harcanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Covid-19 salgınından önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitime katkı ya da kolaylık sağladığını söyleyen 3 katılımcıdan 2'sinin görüşleri ise şu şekildedir:

“Daha önce almış olduğum hizmet içi eğitimler tamamen olmasa da kısmen katkı sağladı. Bunları da daha önce katılmış olduğum projeler sayesinde öğrendim ve uzaktan eğitim yöntemleri ile edindim. Tamamen hizmet içi eğitimle bağdaştıramam.” (K8)

“Daha önce almış olduğumuz hizmet içi eğitimlerin kısmen de olsa kolaylık sağladığını düşünüyorum. Özellikle ulusal ve uluslararası projelere katılmış olmam, bu projelerin de genellikle uzaktan yürütülüyor olması, uzaktan eğitim sürecinde işimi kısmen de olsa kolaylaştırdı diyebilirim. Özellikle eTwinning projeleri neredeyse tamamen uzaktan yürütüldüğü için, bu tür projelere katılan öğretmen arkadaşlarımdan uzaktan eğitim sürecine daha hızlı uyum sağladığını biliyorum” (K14)

Kısmen kolaylık ve katkı sağladı diyen katılımcıların görüşlerinden, dolaylı yollardan kolaylık sağladığı anlaşılmaktadır. Özellikle eTwinning projelerine katılan öğretmenlerin bilgisayar ve teknoloji kullanımında avantajlı oldukları ve süreci daha rahat atlattıkları katılımcıların görüşlerinden anlaşılmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Ülkemizde eğitimden etkilenen bireylerin sayısının çokluğu düşünüldüğünde, yapılan bu çalışmanın ve sonuçlarının önemi daha da artmaktadır. Salgın sürecinde Covid-19 virüsünün olumsuz etkileriyle mücadele etmek için birçok alanda önlemler alınmış, eğitim alanında da okullar yüz yüze eğitime kapatılarak eğitim-öğretim çalışmaları uzaktan eğitim süreciyle yürütülmeye çalışılmıştır. Eğitim-öğretim çalışmalarının temel yürütücüleri olarak kabul edilen öğretmenlerin daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin niteliği ve bu süreçte uzaktan eğitim ile ilgili edindikleri tecrübeler ile bu süreçte hizmet içi eğitimlerin eksiklikleri, eğitim-öğretimin geleceği özellikle de uzaktan eğitimin ve hizmet içi eğitimlerin geleceği açısından önem arz etmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin ani değişen durumlara karşı sağladığı kolaylıkların neler olduğunun tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışma kapsamında, yüz yüze eğitimde yeteri kadar tecrübeli olan,

uzaktan eğitimle ise ilk kez karşılaşan sınıf öğretmenlerinin, bu iki süreci karşılaştırarak hizmet içi eğitimlerin sağladığı kolaylık ve katkılarının sürece etkileri hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

Eğitim-öğretim çalışmalarında hem yüz yüze eğitimde hem de uzaktan eğitimde, ilkökul öğretmenleri ile yürütülen eğitim-öğretim çalışmalarının yeterliliği ve niteliği öğretmenlerin olağanüstü durumlarda ortaya çıkabilecek eğitimlerdeki ani değişimlere ve eğitim ortamlarına uyum sağlamalarına yardımcı olacaktır. Bu çalışmada katılımcıların görüşlerinden elde edilen bulgulardan yola çıkarak, uzaktan eğitim sürecinden önce alınan hizmet içi eğitimlerin öğretmenlere, uzaktan eğitim sürecindeki eğitim-öğretim çalışmalarının yürütülmesi konusunda yeteri kadar fayda ve kolaylık sağlamadığı konusu dikkat çekmektedir. Bu durumda hizmet içi eğitimlerin planlanmasında gelecekte ortaya çıkabilecek ani ve hızlı değişimler düşünülerek planlanmadığı şeklinde düşünülebilir.

Öğretmenin sadece öğrettiği konuların içeriği değil; tüm sistem de zamanla değişmektedir. Öğretmenlerin bu değişime uyum sağlayabilmeleri için eksik ve geride kalan öğreticilik yönlerinin sürekli yenilenmesi ve güncel tutulması gerekmektedir. Öğretmenlerin etraflarında gerçekleşen bu değişim ve gelişimlerden de haberlerinin olması sağlanmalıdır (Özyürek, 1981). Öğretmenlerin bireysel yetenek ve yeterliliklerindeki çeşitlilikten kaynaklı olarak ortak yürütülen süreçlerden her öğretmen farklı şekillerde etkilenmektedir. Kimi öğretmen bu süreci kendi bireysel yeteneği, ilgisi ve çabasından dolayı daha kolay atlatmış, kimi öğretmen ise oldukça zor atlatmıştır. Nitekim yapılan araştırmada da öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitimde zorlandıkları görülmüştür.

Araştırmanın ana temasını oluşturan hizmet içi eğitimlerin, katılımcıların genel görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sürecine olumlu katkılar sağlamadığı belirtilmektedir. Katılımcı görüşlerinden edinilen bilgilere göre, hizmet içi eğitimlerin nitelikli ve geleceğe yönelik eksiklikleri açıkça ortaya konmuştur. Çalışma, kendini sürekli geliştiren ve yetiştiren öğretmenlerin, bilgi sahibi, özgüveni yüksek ve iş doyumunu artırmış bireyler olduğu perspektifini vurgulamaktadır (Tekin, 2018).

Çalışmada, hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim sürecine olumlu katkı sağlayan azınlıkta da olsa katılımcı görüşleri bulunmaktadır. Bu katılımcılar, daha önce ulusal ve uluslararası projelerle etwinning projelerine katılarak dijital ortamda ve genellikle uzaktan yürütülen eğitim deneyimlerine sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sürekli eğitim almalarının, mesleki gelişimlere uyum sağlamalarının ve çevresel değişimlere cevap vermelerinin, eğitim kurumlarının beklenen görevlerini yerine getirerek eğitimin kalitesini artırmanın önemine vurgu yapılmaktadır (Aydın, 2014). Bu bağlamda, hizmet içi eğitimlerin etkinliği ve kalitesi üzerine yapılan bu çalışma, öğretmenlerin eğitim süreçlerine daha etkili bir şekilde katkı sağlayacak stratejilere odaklanabilir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimleri üzerine odaklanan bu çalışma, özellikle öğretmenlerin daha önce almış oldukları hizmet içi eğitimlerin, salgın döneminde karşılaştıkları zorluklara ne kadar yardımcı olduğunu ele almaktadır. Bulgular, öğretmenlerin çoğunluğunun bu eğitimlerin beklenen düzeyde faydalı olmadığını düşündüğünü göstermektedir. Özellikle, hizmet içi eğitimlerin ani değişimlere uyum sağlama konusunda yetersiz olduğu vurgulanmakta ve bu durum, eğitim sisteminin gelecekteki belirsizliklere hazırlıklı olma eksikliğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın bu perspektiften sunduğu bilgiler, eğitim politikalarının gözden geçirilmesi ve öğretmenlere daha etkili destek sağlanması adına değerli bir katkı sunmaktadır.

Yapılan çalışmanın sonuçları, hizmet içi eğitimlerin genel olarak uzaktan eğitim sürecine olumlu bir katkı sağlamadığı yönündedir, ancak az bir grup katılımcının önceki ulusal ve uluslararası projelerle edindiği deneyimler sayesinde bu sürece daha kolay uyum sağladıklarını göstermektedir. Bu durum, hizmet içi eğitimlerin genel nitelik ve kapsamının gözden geçirilmesi, gelecekteki eğitim ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde cevap verecek şekilde planlanması gerekliliğine önemle vurgu yapmaktadır. Araştırmada belirlenen eksiklikler ve katılımcı görüşleri, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle sağlanan beceri ve bilgi düzeylerinin, hızla değişen eğitim ortamına uyum sağlama noktasında yetersiz olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın genelinde, öğretmenlerin sürekli eğitim alarak mesleki gelişimlerini sürdürmelerinin önemi vurgulanmıştır. Öğretmenlerin bu eğitimlere daha fazla katılım sağlamaları, özellikle uzaktan eğitim süreçlerinde etkinliklerini artırmak ve öğrencilere daha kaliteli bir eğitim sunmak adına

önemlidir. Bu bağlamda, hizmet içi eğitim programlarının daha etkili bir şekilde düzenlenmesi ve öğretmenlerin değişimlere uyum sağlama noktasında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarına yönelik olarak özelleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın, hizmet içi eğitim literatürüne gelecekteki eğitim modellerini planlamak ve geliştirmek için değerli olduğu ve katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre şu öneriler sunulabilir.

- Uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmaların daha detaylı bir şekilde incelenmesi, uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan olumsuzlukların hangilerinin hizmet içi eğitim kaynaklı olduğunun belirlenmesi için geniş kapsamlı araştırmalara olanak tanıyabilir. Bu çalışmalar, daha nitelikli ve öğretmenlerin eksikliklerini gidermeye yönelik hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan hizmet içi eğitimle ilgili sorunların çözümüne yönelik olarak, eğitim fakültelerinde hizmet içi eğitim konusunda derslerin sunulabileceği düşünülmektedir. Uzaktan eğitim deneyimleri üzerinden elde edilen bilgileri temel alan bu dersler, öğretmenlere uzaktan eğitimde karşılaşılabilecek zorluklara karşı daha hazırlıklı olma imkânı sağlayabilir. Hizmet içi eğitimle ilgili sorunların çözümünde etkili bir strateji olarak, ilgili kurumların iş birliği içerisinde olması önerilmektedir. Bu iş birliği, hem eğitim fakültelerinin hem de hizmet içi eğitim sunan kurumların deneyimlerini paylaşarak daha etkili çözümler geliştirmelerine olanak tanıyabilir.
- Yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin benzersiz avantajlarının belirlenmesi, hizmet içi eğitimlerin bu üstünlükleri göz önünde bulundurularak planlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, her iki eğitim yönteminin sağladığı öğrenme deneyimlerinin incelenerek belirlenen üstün yönler, hizmet içi eğitim programlarının daha etkili ve katılımcı odaklı hale getirilmesine olanak tanıyabilir. Yüz yüze eğitimin etkileşimli öğrenme ortamları sağlama ve kişisel bağlamda öğrenci-öğretmen etkileşimini güçlendirme gibi avantajları, uzaktan eğitimin ise esneklik ve erişilebilirlik sağlama gibi güçlü yönleri bulunmaktadır. Bu belirlenen üstünlükler doğrultusunda, hizmet içi eğitimlerin hem geleneksel hem de dijital öğrenme yöntemlerini içerecek şekilde tasarlanması, öğretmenlerin ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde yanıt vermesine katkı sağlayabilir.
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin hazırlanması ve planlanmasını gerçekleştirecek olan kişiler, hızla değişen sistemlere uyum sağlayacak yeterlilik ve yetenekte olmalıdır. Eğitim planlamasını yapacak olan kişiler kendilerini her zaman güncel tutmalı, yeni gelişmeleri ve eğitimdeki yeni uygulama yöntem ve teknikleri sürekli takip etmelidir.
- Hizmet içi eğitimlere yönelik ihtiyaçlar belirlenirken, öğretmenlerle ilgili ön araştırmalar yapılarak öğretmenlerin ihtiyacı olan hizmet içi eğitimler belirlenmelidir. Eğitimler gerçekleştirildikten sonra öğretmenlerden gerekli dönütler alınarak hizmet içi eğitim birimlerine bildirilmelidir.
- Öneriler arasında, hizmet içi eğitim programlarının daha interaktif, öğretmenin ihtiyaçlarına daha özgü ve gelecekteki eğitim trendlerini göz önünde bulunduran bir şekilde düzenlenmesi bulunmaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmek ve uzaktan eğitim araçlarına daha etkin bir şekilde adapte olabilmeleri için özel eğitim modüllerinin eklenmesi önerilmektedir.
- Gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler arasında, öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerine daha iyi adapte olabilmeleri için hizmet içi eğitimlerin etkinliğini değerlendirmeye yönelik daha kapsamlı çalışmaların yapılması ve bu alanda en iyi uygulamaların belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, eğitim politikalarının bu tür ani değişimlere daha hızlı ve etkili bir şekilde yanıt verebilmesi için önerilerde bulunulabilir.
- Sonuç olarak, bu çalışma, hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim süreçlerindeki rolünü daha iyi anlamak ve gelecekteki eğitim modellerini geliştirmek adına değerli bir katkı sağlamıştır. Bu önerilerin uygulanmasıyla, öğretmenlerin eğitim süreçlerine daha etkin bir şekilde katkıda bulunmaları ve öğrencilere daha kaliteli bir eğitim sunmaları hedeflenmektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Yazılan bu eserde emeği geçen bütün yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazılan bu eserde yazarlar, aralarında hiçbir çıkar ilişkisi bulunmadığını beyan etmektedirler.

Etik Beyan

Yapılan bu araştırma için, Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 10/05/2022-180 tarih ve karar numarası ile etik kurulu onayı verilmiştir.

Kaynakça

- Aksoy, H. (2018). Uzaktan eğitimde merkezi sınav sistemi [*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Al, U. ve Madran, O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası Dergisi*, 5(2), 259-271.
- Altun, E. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi [*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*]. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Aydın, İ. (2014). *Kamu ve özel sektörde hizmet içi eğitim el kitabı*. Pegem Akademi .
- Bilgin, K. U. (2004), *Kamu performans yönetimi memur hak ve yükümlülüklerin performans etkisi*. TODAİE Yayınları.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 3(2), 85-124.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Can, H., Akgün, A. ve Kavuncubaşı, Ş. (1998). *Kamu ve özel kesimde personel yönetimi*. Siyasal Kitabevi.
- Can, H., Doğan, T. ve Doğan, Y. A. (2000). *Genel işletmecilik bilgileri*. Siyasal Kitabevi.
- Ceylan, B., A. Alpaslan, B. Alpaslan, N. Şimşek, M. Genç, Ü. Taş, C. Gözler, H. C. Sezen, E. Yılmaz, A. Duran. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde eğitim materyallerinin sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirilmesi. *BSJ Pub Soc Sci*, 6(2), 63-72.
- Çarpar, M., C. (2020). Sosyolojide iki niteliksel desen: Fenomenolojik ve etnografik araştırma. *The Journal of Social Science*, 4(8), 689-704.
- Çelik, H., Başer Baykal, N. ve Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379-406.
- Çetin, A., ve Ünsal, S. (2020). Eğitimin Temel Kavramları ve İşlevi, Yükseköğretimde Eğitimcilerin Eğitimi, Ed: M. Tekerek, M. Sağır, Ankara, s. 1-20.
- Daban, O. ve Hatırlı, S. A. (2012). Uzaktan eğitim öğrencilerinin sosyo-ekonomik özellikleri ve istihdam beklentileri: SDÜ örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 247-263.
- Demirel, Ö. ve Budak, Y. (2003). Öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyacı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 33(33), 62-81.
- EARGED, (1999). *Okul gelişim modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Ersan, N. (1988). *Hizmet içi eğitim yönetimi*. Nüve Matbaacılık
- Erjem, Y. (2005). Eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen: Lise öğretmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 395-417.
- Fındıkçı, İ. (2001). *İnsan kaynakları yönetimi*, Alfa Yayınları.
- Kahraman, M., E. (2020). Covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 6(1), 44-56.
- Kanlı, U. ve Yağbasan, R. (2002). 2000 yılında ankarada fizik öğretmenleri için düzenlenen hizmetiçi eğitim yaz kursunun etkinliği, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:153–154.

- Karagöz, D. (2000). İşletmelerde işgücü verimliliğinin artırılmasında eğitimin rolü [*Yüksek lisans tezi*]. İstanbul Marmara Üniversitesi.
- Kaya Z., (18-20 Mart, 1999). *Yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı*, [Sözlü bildiri]. Uluslararası Katılımlı Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, İzmir, Türkiye.
- Küçükbaş, R. (2002). *Hizmet içi eğitim ve Türk merkezi yönetimdeki uygulaması*. Nobel Yayıncılık.
- Neuman, L. W. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Pearson Education Limited.
- Özan, M. B., Şener, G. ve Polat, H. (2014). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitimlerine ilişkin genel görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(4)*, 167-180.
- Özavcı, E. ve Çelikten, M. (2017). Öğretmen görüşlerine göre uzaktan hizmet içi eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Journal of Educational Studies, 4(2)*, 39-76.
- Özdemir, S. M. (2016). Öğretmen niteliğinin bir göstergesi olarak sürekli mesleki gelişim. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(3)*, 233-244.
- Özgüven, İ. E. (2000). Bilgi çağında eğitim ne olacak?, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinin 18. Kuruluş Yılında Yapılan Konuşma, Adana.
- Özkul, R., Demirtaş, H. ve Üstüner, M. (2023). Views of school principals on personality traits, strengths and weaknesses, management styles and in-service training requirements. *Inonu University Journal of the Faculty of Education, 24(1)*, 334-358. DOI: 10.17679/inuefd.1244972
- Özyürek, L. (1981). *Öğretmenlere yönelik hizmet-içi eğitim programlarının etkinliği*. Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- Peker, K. (2010). Yönetici eğitimi. TODAİE Yayınları.
- Saban A. (2000). Hizmet içi eğitimde yeni yaklaşımlar. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 145.
- Şahin, Ü. ve Türkoğlu, A. (2017). Sınıf öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim modeli önerisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(37)*, 90- 104.
- Sel, F. (2018). İnönü üniversitesi uzaktan eğitim öğrencilerinin çevrimiçi öğrenci bağlılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. [*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*]. Malatya İnönü Üniversitesi.
- Selimoğlu, E., ve Biçen, H. (2009). Hizmet içi eğitimin kurum ve çalışanlar üzerine etkileri. *Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 5(1)*, 1-12.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2012). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education*. Pearson Education.
- Taymaz, H. (1992). Hizmet içi eğitim, personel eğitimi geliştirme merkezi. Pegem Yayınları.
- Taymaz, H. (1997). Eğitim sisteminde teftiş kavramlar ilkeler yöntemler. Takav Vakfı Yayınları.
- Tekin, O. (2020). Uzaktan eğitim kullanılan hizmet içi eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 16 (1)*, 20-35.
- Tekin, U. ve Duran, S. (2018). Hizmet içi eğitimin işgören motivasyonuna etkisi. *Aydın Sağlık Dergisi, 4(1)*. 21-44.
- Türnüklü, D. A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24(24)*, 543-559.
- Türkresin, H. E. (2020). COVID-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi, 49(1)*, 597-618.
- Yaşar, M. (2018). Nitel araştırmalarda nitelik sorunu, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2)*, 55-73.